

سنجش نگرش دانشجویان به آینده شغلی خود

با توجه به عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر آن در دانشگاه مازندران

دکتر داوود رضی *

چکیده

به منظور سنجش نگرش دانشجویان به آینده شغلی خود با توجه به عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر آن در دانشگاه مازندران پس از تدوین کلیات تحقیق مروری بر مطالعات پیشین و ارائه چهارچوب نظری تحقیق ۷ فرضیه ارائه شد. روش پژوهش پیمایشی بوده و تکنیک جمع آوری اطلاعات پرسشنامه استاندارد شده بوده است. حجم نمونه برابر ۳۸۰ نفر بوده است که به تفکیک جنس، رشته تحصیلی و مقاطع تحصیلی نمونه گیری شده‌اند. تکنیکهای عمده آماری در این تحقیق ضریب تاو کندال، ضریب رو اسپیرمن، آزمون معنی داری Tau و آزمون معنی داری رو، ضریب V کرامرز، تحلیل رگرسیون چندمتغیره، جداول یک بعدی، دو بعدی و نمودارهای هیستوگرام و میله‌ای بوده است. با واریس فرضیات تحقیق نتایج زیر شکل گرفته است:

- ۱- رابطه معنادار و منفی بین انتظارات شغلی دانشجویان و نگرش آنان به آینده شغلی خود وجود دارد.

- ۲- رابطه معناداری بین متغیر پیشرفت تحصیلی و متغیر نگرش دانشجویان به آینده شغلی خود دیده نمی‌شود.
 - ۳- رابطه معنادار و منفی بین میزان تحصیلات و مقاطع تحصیلی دانشجویان با نگرش آنان به آینده شغلی خود مشاهده می‌شود.
 - ۴- رابطه معنادار و منفی بین رشته تحصیلی دانشجویان و نگرش آنان به آینده شغلی خود وجود دارد.
 - ۵- رابطه معنادار و منفی بین پایگاه اقتصادی و اجتماعی دانشجویان و نگرش آنان به آینده شغلی خود وجود دارد.
 - ۶- رابطه معنادار و مستقیم بین نگرش دانشجویان به سیاستهای توسعه اقتصادی و نگرش آنها به آینده شغلی خود وجود دارد.
 - ۷- رابطه معنادار و مستقیم بین نگرش دانشجویان به بازار عرضه و تقاضای نیروی انسانی و نگرش آنها به آینده شغلی خود وجود دارد.
- در خاتمه نتایج حاکی از این است که نگرش عمده دانشجویان به آینده شغلی خود منفی است.

واژه‌های کلیدی

نگرش شغلی، آینده شغلی، انتظارات شغلی، پایگاه اقتصادی و اجتماعی

مقدمه

حیات انسان در جامعه با کار عجین شده است. کار انسان نه فقط با تجربه و دانش او درآمیخته بلکه به صورت یک امر اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، ارزشی و روان‌شناختی جلوه‌گر شده است. مفهوم کلی کار در ارتباط با کنشگران اجتماعی پدیدآورنده مفهوم خردتری به نام اشتغال است. اشتغال به مجموعه فعالیت‌هایی در رسته‌های گوناگون اطلاق می‌شود که در یک دوره معین صورت گرفته و هدف آن کسب سود (درآمد) در جهت ارضای نیازهای انسانی است. نیازهای انسانی در طیف گسترده‌ای قابل طرح است که به صورت خلاصه می‌توان به نیازهای مادی و جسمی و نیازهای معنوی و روحی - روانی اشاره کرد. ارضا و تحقق این نیازهای اساسی مستلزم ابزارها، امکانات و فعالیتهای مربوط به آنها است. یکی از راههای ارضای نیازهای اساسی انسانی دستیابی به شغل مناسب است. کنشگران اجتماعی با توجه به اوضاع و احوال و شرایط و

موقعیتهایی که در آن عمل می‌کنند، دسترسی‌شان به شغل مناسب و انجام فعالیت‌های هماهنگ با آن و نحوه شکل‌گیری نگرش‌شان نسبت به شغل تحت تأثیر قرار می‌گیرد. از طرف دیگر بخش اعظم جمعیت کشور را جوانان و افرادی که در سنین کار قرار دارند تشکیل می‌دهد. بخشی از این نیروی کار (البته بیشتر به صورت بالقوه) را دانشجویان و فارغ‌التحصیلان دانشگاهها تشکیل می‌دهند. با توجه به افزایش تعداد دانشجویان در نظام آموزشی دانشگاهی کشور چه به صورت دولتی یا غیرانتفاعی باید برنامه‌ریزان و مدیران حوزه‌های ستادی و تصمیم‌گیر و حوزه‌های اجرایی، برنامه مناسبی را برای جذب فارغ‌التحصیلان متخصص در رشته‌های مختلف علوم و فناوری ایجاد کنند.

با وجود این، دانشجویان دانشگاه با در نظر گرفتن همه جوانب و تمامی شرایطی که حیطه‌های شناختی، عاطفی و رفتاری نظام شخصیتی‌شان را در بر گرفته در مورد آینده شغلی خود دارای نگرش هستند. این سؤال که چگونگی این نگرش از چه روندی برخوردار است و دیگر اینکه چرایی این نگرش تحت تأثیر چه واقعیتها و متغیرهایی است موضوع این پژوهش است که در دانشگاه مازندران انجام شده است. پاسخ به سؤالات پژوهشی و واریاتی فرضیات پژوهش می‌تواند در وهله اول به ما علم و شناخت بدهد، علم و شناختی که در وهله بعد باید مورد استفاده مسؤولانی قرار گیرد که در این زمینه‌ها (مسائل جوانان، دانشجویان و از جمله اشتغال و...) مسؤولیت دارند. مسؤولان با کمک صاحب‌نظران و محققان باید برای حل این مسائل و معضلات، برنامه‌ریزی کرده و راهکارهای مناسب ارائه دهند.

برنامه‌ریزی و ارائه راهکارهایی که بتواند این هدف را مدنظر قرار دهد که نگرش منفی یا بی‌تفاوت دانشجویان را (البته به شرط وجود چنین امری) به نگرش مثبت تغییر دهد. البته برنامه‌ریزی برای ایجاد چنین تغییری باید همه جانبه بوده سطوح واقعیت‌های خرد و کلان کشور و واقعیت‌های عینی و ذهنی جاری بر دانشجویان را مدنظر قرار دهد. این پژوهش در چهار فصل کلیات، پیشینه تاریخی، چارچوب نظری تحقیق، روش‌شناسی، تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات، خلاصه و نتیجه‌گیری ارائه شده و در پایان از نتیجه پژوهش پیشنهادهایی شکل گرفته است. امید است که انجام این پژوهش گام کوچکی در جهت شناسایی و تبیین این موضوع برداشته باشد.

کلیات

طرح مسأله؛ تحدید و تعریف موضوع

همه افراد در ارتباط با شغل خود دارای وجهه نظر، طرز تلقی و به تعبیر دیگر نگرش هستند، بر اساس این نگرش است که افراد به ارزیابی شغلشان از جنبه‌های گوناگون می‌پردازند. سه جنبه کلی این نگرش به شغل شامل ابعاد شناختی (اعتقادی)، عاطفی (احساسی - تمایلی) و رفتاری (چگونگی انجام رفتارها و توانایی‌های شغلی) می‌باشد. بر چگونگی نگرش شغلی افراد عوامل گوناگونی مؤثر است به صورتی که با وجود و عدم وجود برخی از این عوامل نگرش افراد به شغلشان در معرض تغییر و تحول قرار می‌گیرد.

دانشجویان دانشگاه افرادی هستند که درصد قابل توجهی از آنان فاقد شغل بالفعل می‌باشند. به تعبیری تحصیلات دانشگاهی و رشته‌های تحصیلی آنان از جمله منابع آموزش تخصصی آنان برای کسب مهارت‌های لازم در دستیابی به شغل مطلوب و آینده آنان است.

لذا در ارتباط با مباحث نگرش شغلی در مورد دانشجویان دانشگاه باید گفت آنچه که در واقعیت ما با آن رو به رو هستیم نگرش به آینده شغلی است. لذا این پژوهش درصدد است در وهله اول به بررسی احساسات کلی، ارزیابی‌ها و احکام ارزشی مطلوب یا نامطلوب در خصوص جنبه‌های گوناگون آینده شغلی از دیدگاه دانشجویان پرداخته و در وهله بعد عوامل مؤثر بر چنین گرایشی از بعد فردی، شخصیتی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی را مورد تحلیل و ارزیابی قرار دهد. به عبارت دیگر این تحقیق درصدد است که نگرش مثبت، منفی یا بی‌تفاوت دانشجویان به آینده شغلی خود را مورد سنجش قرار دهد. شناسایی عوامل مؤثر بر چنین نگرشی (آینده شغلی) بخش دیگر این پژوهش است.

لذا شناسایی نحوه تأثیر عوامل فردی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مانند انتظارات شغلی از جمله انتظارات مادی و انتظارات معنوی، پیشرفت تحصیلی، میزان و مقاطع تحصیلی، رشته تحصیلی، پایگاه اجتماعی و اقتصادی دانشجویان و نگرش به واقعیت‌های کلان اقتصادی و اجتماعی از جمله نگرش به سیاست‌های توسعه اقتصادی کشور و نگرش به بازار عرضه و تقاضای نیروی انسانی در کشور از جمله موارد مورد نظر در این پژوهش هستند.

سؤال اصلی این تحقیق چنین است: «نگرش دانشجویان به آینده شغلی خود چیست؟ و از چه جهت گیری و میزان شدتی برخوردار است؟ عوامل مؤثر بر نگرش دانشجویان نسبت به آینده شغلی خود از ابعاد فردی، شخصیتی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی چیست؟»

هدف تحقیق

هدف مورد نظر در این پژوهش، مانند هر پژوهش دیگری دستیابی به امر شناخت است. هر پژوهشی به بررسی واقعیات در حوزه مطالعاتی خود می‌پردازد. بخشی از آن واقعیت یا بعضاً تمامی واقعیت از نظر پژوهشگر مجهول است، به تعبیر دیگر هدف از انجام هر پژوهشی، یافتن پاسخ برای سؤال یا سؤالات تحقیق است. با توجه به سؤال اصلی این تحقیق، هدف از این پژوهش سنجش چگونگی نگرش دانشجویان به آینده شغلی خود و شناسایی عوامل مؤثر بر آن می‌باشد.

هدف کلی پژوهش بررسی چگونگی جهت گیری و میزان شدت نگرش دانشجویان به آینده شغلی خود و شناسایی عوامل فردی، شخصیتی اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی مؤثر بر آن است.

اهداف جزئی تحقیق

- ۱- بررسی رابطه بین انتظارات شغلی دانشجویان و نگرش آنان به آینده شغلی خود.
- ۲- بررسی رابطه بین پیشرفت تحصیلی دانشجویان و نگرش آنان به آینده شغلی خود.
- ۳- بررسی رابطه بین میزان تحصیلات و مقاطع تحصیلی دانشجویان و نگرش آنان به آینده شغلی خود.
- ۴- بررسی رابطه بین رشته تحصیلی دانشجویان و نگرش آنان به آینده شغلی خود.
- ۵- بررسی رابطه بین پایگاه اقتصادی و اجتماعی دانشجویان و نگرش آنان به آینده شغلی خود.
- ۶- بررسی رابطه بین نگرش دانشجویان به سیاستهای توسعه اقتصادی کشور و نگرش آنان به آینده شغلی خود.
- ۷- بررسی رابطه بین نگرش دانشجویان به بازار عرضه و تقاضای نیروی انسانی در کشور و نگرش آنان به آینده شغلی خود.

اهمیت و ضرورت تحقیق

اهمیت و ضرورت پژوهش از چند جنبه قابل ذکر است؛ از جمله این موارد کمیت قابل ملاحظه دانشجویان در نظام آموزش عالی کشور، به‌ویژه پس از پیروزی انقلاب اسلامی و گسترش روزافزون آنان در دانشگاه‌های دولتی (روزانه، شبانه، پیام‌نور، دوره‌های آموزشی معادل و آزاد) دانشگاه‌های غیرانتفاعی، دانشگاه آزاد اسلامی و دانشجویان اعزام به خارج از کشور می‌باشد. هدف از آموزش و تربیت دانشجویان در حوزه‌های مختلف علمی ضمن ایجاد تولید دانش و توسعه علمی و فنی با استفاده از تخصص‌ها و مهارت‌های آنان در بخش‌های مختلف فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی است. به عبارت دیگر دانشجویان بعد از فارغ‌التحصیلی به منظور استفاده از دانش‌های آموخته شده باید عهده‌دار انجام کار و مسؤلیتی شوند. انجام کار و فعالیت در مفهوم شغل معنا پیدا می‌کند، شغلی که ضمن عهده‌دار شدن تأمین نیازهای مادی و معنوی دانشجویان در جهت تأمین نیازهای جامعه بزرگتر و خرده‌نظام‌های آن ایفای نقش نماید. لذا وجود یا عدم وجود شغل مناسب برای دانشجویان پس از فراغت از تحصیل تأثیرات فراوانی بر حوزه زندگی فردی، شخصیتی، روانی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی آنان بر جای می‌گذارد. نگرش شغلی و به تعبیر دقیقتر نگرش به آینده شغلی در حوزه مطالعات اجتماعی و روان‌شناسی اجتماعی و در ارتباط با دیگر حوزه‌های مطالعاتی علوم اجتماعی تأثیرات فراوانی بر حوزه‌های ادراکی، عاطفی و رفتاری دانشجویان در زمان حال و آینده دارد و منشأ تأثیرات و پیامدها و عوارض گوناگونی خواهد بود که هم برای قشر دانشجو از همه ابعاد اهمیت دارد و هم برای جامعه و نظام سیاسی، اقتصادی و فرهنگی تأثیرگذار و دارای اهمیت است. لذا کمیت قابل توجه دانشجویان و نقشی که آنان به‌عنوان نیروهای تحصیل‌کرده، روشنفکر و متخصص در بخش‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جامعه ایفا خواهند کرد، از جمله دلایل ضرورت انجام پژوهش در این زمینه است، که با شناسایی نگرش دانشجویان به آینده شغلی خود به‌عنوان بخشی از نگرش شغلی کلی آنان و شناسایی تأثیرگذاری عوامل مؤثر بر آن بتوانیم با اعمال برنامه‌ریزی‌های لازم انطباق و هماهنگی بیشتری بین دانشجویان و ویژگی‌های چندگانه آنان به‌عنوان محصولات و فرآورده‌های دانشگاهی و واقعیات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی موجود در سطح جامعه برقرار نماییم.

توضیح اهمیت و ضرورت پژوهش از بعد دیگری نیز قابل ذکر است. از این بعد، اهمیت و ضرورت پژوهش از دو جنبه مورد نظر قرار می‌گیرد. ۱- اهمیت و ضرورت نظری ۲- اهمیت و ضرورت تجربی.

اهمیت و ضرورت نظری به این اشاره دارد که موضوع و سؤال پژوهش مورد شناسایی قرار گیرد و به نحو درست، منطقی و علمی مورد تحلیل و ارزیابی نظری قرار گیرد. که در این زمینه سعی می‌شود با مراجعه به پیشینه تاریخی موضوع و تحقیقات قبلی و بررسی منابع موضوع در قسمت چهارچوب نظری، مفاهیم، اصطلاحات، نظریه‌ها و مدل‌های توضیح دهنده ارائه و مورد بررسی قرار گیرند.

اهمیت تجربی پژوهش به این اشاره دارد که این پژوهش با انتخاب جامعه آماری مناسب (دانشگاه مازندران) بر اساس چهارچوب نظری تدوین شده و مبتنی بر اصول، پیش فرض‌ها و فرضیات پژوهش به جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات می‌پردازد. داده‌ها و اطلاعاتی که قابل اعتماد باشند و در مرحله بعد ضمن توصیف آماری مبتنی بر آماره‌های لازم بر اساس تکنیک‌های آماری، ارزیابی و تحلیل استنباطی گردند، به صورتی که بتوان گفت که نتایج تجربی پژوهش دارای اعتبار علمی است. نتایج تجربی تحقیق رشد و غنای لازم را به نظریه‌های موجود توضیح دهنده نگرش شغلی و آینده شغلی می‌دهد، در صورت تکرار این چنین پژوهشهایی که در آن فرضیات و روابط بر اساس شواهد مکرر مورد مشاهده قرار گیرد و روابط معناداری مستقر شود، تدوین قانون کلی نیز دور از دسترس نیست.

پس به طور کلی می‌توان گفت نتایج تحقیق امکان ارائه راهکارهایی را فراهم می‌کند که حاصل آن شناسایی هر چه بیشتر و کاملتر بخشی از نیروی بالقوه فعال جامعه در ارتباط با اشتغال آنان در زمان حال و به ویژه در آینده، پس از فراغت از تحصیل است. لذا برنامه‌ریزان جامعه می‌توانند با وارد کردن برخی از متغیرها، نگرش دانشجویان را به آینده شغلی خود در جهت مثبت هدایت نمایند و از طرف دیگر با جابه‌جایی، محدود نمودن و حذف بعضی از متغیرها نگرش منفی دانشجویان به آینده شغلی خود را کاهش داده، آن را در جهت مثبت هدایت نمایند. حاصل این کار انطباق و هماهنگی مناسب بین نیروی کار آموزش دیده و متخصص دانشگاهی با باورداشتهای

ذهنی و روان‌شناختی و شرایط اقتصادی و اجتماعی به منظور بالابردن بهره‌وری و بازده اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی است.

پیشینه تحقیق

پس از طرح مسأله تحقیق و تدوین اهداف و ضرورت و اهمیت موضوع پژوهش که کلیات یک تحقیق علمی محسوب می‌شود، دومین مرحله انجام مطالعات اکتشافی پیرامون موضوع پژوهش است.

مطالعات اکتشافی طیف وسیعی از اقدامات از جمله بررسی مفاهیم و متغیرهای تحقیق، بررسی منابع و سابقه مطالعاتی تحقیق و بررسی نظریه‌های تحقیق و توضیحات نظری و واری نتایج تجربی در ارتباط با موضوع تحقیق در یک نگاه کلی است. و نیز گذار کلی با واقعیت مورد پژوهش برای دستیابی به یک شناخت مقدماتی و اجمالی نسبت به موضوع پژوهش و بینش و تجربه نسبت به آن در یک قالب یکپارچه و همبسته است. البته هر یک از اجزا و مراحل پژوهش که به بعضی از آنها اشاره شد در مرحله انجام پژوهش به‌طور همه‌جانبه و دقیق مورد توجه قرار خواهد گرفت. لذا در این مرحله از پژوهش ما به پیشینه تاریخی موضوع تحقیق می‌پردازیم. در این قسمت سابقه مطالعات نظری و اندیشه‌ای و تحقیقات تجربی و کاربردی که در حوزه موضوع تحقیق صورت گرفته مورد نظر قرار می‌گیرد. در زمینه موضوع این پژوهش از نظر مطالعات نظری و تحقیقات تجربی کارهای معدودی صورت گرفته است. نگارنده ضمن اشاره به برخی از این تحقیقات، برای روشن شدن فضای مفهومی موضوع پژوهش یعنی آینده شغلی به تحقیقات نزدیک به آن که به برخی از جنبه‌های با اهمیت و مؤثر نگرش شغلی پرداخته‌اند نیز می‌پردازد.

سید شهاب‌الدین صدر: «بررسی نگرش دانشجویان سال آخر پزشکی نسبت به آینده شغلی خود در سال ۱۳۷۶»

در این مقاله پژوهشگر چنین آورده است:

در چند سال گذشته سیاست اصلی وزارت بهداشت و درمان مبنی بر افزایش ظرفیت پذیرش دانشجو در رشته پزشکی بوده است تا بر اساس آن بتواند با تأمین نیروی انسانی مورد نیاز خود، اهداف و سیاستهای بهداشتی و درمانی خود را عملی

سازد. اما متأسفانه این سیاست امروزه به دلیل عدم توجه به واقعیت‌های جامعه و نیازهای موجود، مسائل و معضلات متعددی در سطح نظام بهداشت و درمان به خصوص برای پزشکان جوان ایجاد کرده است. افزایش تعداد پزشکان فارغ‌التحصیل و محدودیت پذیرش نیروی انسانی در نظام کنونی بهداشت و درمان باعث مازاد بر ظرفیت نیروی انسانی پزشکی، کاهش درآمدزایی حرفه پزشکی و عدم تأمین اقتصادی پزشکان، بی‌ثباتی وضعیت شغلی و مسائلی از این قبیل شده و متأسفانه نتیجه این مسائل جز کاهش انگیزه در پزشکان جوان و کاهش بازده این افراد در سیستم بهداشتی و درمانی نبوده است. در صورت ادامه روند فعلی باید انتظار داشت که در سالهای آینده کشور ما با معضل عمده‌ای در بخش بهداشت و درمان روبه‌رو گردد (۸/ ص ۲۱۴-۲۱۱).

حسین کاملی و خانم متولی: «بررسی نگرش دانشجویان داروسازی در رابطه با آینده شغلی در سال ۱۳۷۷».

در خلاصه این مقاله چنین آمده است:

سیاست‌های اخیر وزارت بهداشت در تربیت داروسازان به علت عدم توجه به واقعیت‌های جامعه و نیازهای موجود، مسائل و معضلات متعددی در سطح نظام دارو درمانی ایجاد کرده است. افزایش فارغ‌التحصیلان جوان، محدودیت ظرفیت پذیرش نیروی انسانی در نظام کنونی بهداشت و درمان، کاهش درآمدزایی حرفه داروسازی و عدم تأمین اقتصادی داروسازان، بی‌ثباتی وضعیت شغلی و ... از جمله این مشکلات می‌باشد. این تحقیق برای آشنایی با دیدگاه دانشجویان داروسازی در مورد آینده شغلی و مسائل و مشکلات مربوط به آن انجام شده است (۱۲/ ص ۱۵).

ابوتراب قنبری و دیگران: «بررسی دیدگاه دانشجویان رشته دکتری پزشکی در دانشکده پزشکی گیلان پیرامون آینده شغلی خود»

در چکیده این تحقیق چنین آمده است:

کندال و سلوین نشان داده‌اند که چگونه دانشجو تمایل اولیه به پزشکی عمومی را از دست داده و به تخصص می‌گراید و در این زمینه از جمله تأثیر عقاید پاره‌ای از استادان اهمیت دارد، زیرا دانشجو در ضمن تحصیل از نظر روانی کاملاً پذیرنده عقاید بزرگتران علمی و حرفه‌ای خود است. با توجه به اهمیت راهی که دانشجویان پزشکی در پیش خواهند داشت. مطالعه نظر دانشجویان مقاطع تحصیلی مختلف می‌تواند

راهنمایی برای اتخاذ سیاستی در جهت بازده بیشتر و پرثمرتر آموزش پزشکی باشد. از این رو مطالعه توصیفی درباره دیدگاه دانشجویان پزشکی در مقاطع مختلف تحصیلی که به منظور ارزیابی چگونگی سیر فکری آنان درباره آینده شغلی (پزشکی) است را پیشنهاد می‌نماید (۱۱).

طیبه فیروزکوهی و فرحناز صبحی: «تحلیل دیدگاه دانشجویان رشته‌های مختلف در مورد آینده شغلی آنان»

در چکیده این تحقیق فقط اشاره به سؤال تحقیق شده و در مورد نتایج تحقیق مطلبی ارائه نشده است. «هدف اصلی در این طرح دستیابی به دیدگاه دانشجویان در مورد آینده شغلی آنها پس از اتمام تحصیلات است». به معنای واضح‌تر هدف این است که آیا دانشجویان به منظور ارتقای سطح فرهنگی و علمی خود به تحصیل در دوره عالی روی آورده‌اند یا هدف آنان قرار گرفتن در موقعیت شغلی مناسب بوده است (۱۰).

فریبا خالقی سروش: «بررسی سیستماتیک نظام امنیت شغلی کارکنان وزارت فرهنگ و آموزش عالی»

در چکیده تحقیق فوق پژوهشگر چنین عنوان کرده است:
در این پژوهش سعی شده تأثیر عواملی از قبیل رضایت از درآمد، توسعه شغل، پیشرفت شغلی و آموزش کارکنان بر روی متغیر امنیت شغلی بررسی و تبیین گردد. فرضیات پنجگانه تحقیق بر مبنای وجود رابطه معنی‌دار بین امنیت شغلی و عوامل فوق ارائه گردید و به منظور آزمون فرضیات تحقیق از طریق پرسشنامه اطلاعات لازم جمع‌آوری و سپس با استفاده از روشهای آماری مناسب، آزمون استقلال کی-دو، محاسبه ضریب همبستگی و آزمون ضریب همبستگی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان می‌دهد که: ۱- بین امنیت شغلی و رضایت از درآمد رابطه معناداری وجود دارد. ۲- بین امنیت شغلی و توسعه شغل رابطه معناداری وجود دارد. ۳- بین امنیت شغلی و غنای شغل رابطه معناداری وجود دارد. ۴- بین امنیت شغلی و پیشرفت شغلی رابطه معناداری وجود دارد. ۵- بین امنیت شغلی و آموزش کارکنان رابطه معناداری وجود ندارد (۵/ ص ۱۴-۱).

محمودلی بالی تیرکده: «بررسی عوامل مؤثر در هدایت تحصیلی - شغلی دانش‌آموزان نظام جدید آموزش متوسطه برای انتخاب رشته تحصیلی و شغل آینده خویش در شهرستان نوشهر».

پژوهشگر در چکیده تحقیق چنین عنوان کرده است:

هدف از انجام این تحقیق دستیابی به عوامل مؤثر بر هدایت تحصیلی - شغلی دانش‌آموزان نظام جدید آموزش متوسطه برای انتخاب رشته تحصیلی و شغل آینده خویش در شهرستان نوشهر می‌باشد. روش تحقیق از نوع توصیفی - زمینه‌یابی است. جامعه آماری همه دانش‌آموزان سالهای دوم و سوم نظام جدید شهرستان نوشهر می‌باشند. حجم نمونه ۲۵۰ نفر با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شده است. پرسشنامه وسیله‌ای برای جمع‌آوری اطلاعات بوده است. در تجزیه و تحلیل از آمار توصیفی (فراوانی و درصد و نمودار) و استنباطی (آزمون Z) استفاده گردیده است (ص ۱۲۰-۱).

رضا یارویی: «بررسی و مقایسه نگرش دانشجویان مراکز تربیت معلم نسبت به رشته‌های مختلف تحصیلی و آینده شغلی خویش در استان کرمانشاه و شهرستان سنندج».

پژوهشگر در چکیده تحقیق فوق چنین آورده است:

این تحقیق به منظور بررسی و مقایسه نگرش دانشجویان مراکز تربیت معلم با مشارکت ۲۷۱ دانشجو از بین جامعه دانشجویان مراکز تربیت معلم استان کرمانشاه و شهرستان سنندج از طریق پیمایشی صورت گرفته است.

ابزار سنجش پرسشنامه‌ای است با ۴۰ گویه که این دانشجویان تکمیل نموده‌اند و داده‌ها با شیوه‌های آماری (درصدگیری، آزمون T و آزمون خی دو) انجام و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و نتایج مشروحه زیر به دست آمده است:

- ۱- نگرش دانشجویان مراکز تربیت معلم نسبت به رشته‌های تحصیلی و آینده شغلی خویش منفی نیست، یا حداقل شواهد کافی برای رد این فرض مشاهده نشد.
- ۲- نگرش دانشجویان در طول تحصیل بر اثر آموزشهای مراکز تربیت معلم نسبت به رشته‌های تحصیلی و آینده شغلی خویش مثبت‌تر می‌شود.
- ۳- محتوای برنامه درسی، وسایل آموزشی و امکانات رفاهی در مثبت شدن نگرش دانشجویان نسبت به رشته‌های تحصیلی خویش مؤثر است.

۴- حقوق و مزایای شغل آتی فارغ‌التحصیلان مراکز تربیت معلم در منفی شدن نگرش آنها نسبت به رشته تحصیلی خود مؤثر است (۱۴/ ص ۱۲۸-۱).

فرضیات تحقیق

- ۱- بین انتظارات شغلی دانشجویان و نگرش آنان به آینده شغلی خود رابطه معناداری وجود دارد.
- ۲- بین پیشرفت تحصیلی دانشجویان و نگرش آنان به آینده شغلی خود رابطه معناداری وجود دارد.
- ۳- بین میزان تحصیلات و مقاطع تحصیلی دانشجویان و نگرش آنان به آینده شغلی خود رابطه معناداری وجود دارد.
- ۴- بین رشته تحصیلی دانشجویان و نگرش آنان به آینده شغلی خود رابطه معناداری وجود دارد.
- ۵- بین پایگاه اقتصادی و اجتماعی دانشجویان و نگرش آنان به آینده شغلی خود رابطه معناداری وجود دارد.
- ۶- بین نگرش دانشجویان به سیاستهای توسعه اقتصادی و نگرش آنان به آینده شغلی خود رابطه معناداری وجود دارد.
- ۷- بین نگرش دانشجویان به بازار عرضه و تقاضای نیروی کار انسانی و نگرش آنان به آینده شغلی خود رابطه معناداری وجود دارد.

روش تحقیق

روش پژوهشی مورد نظر در این تحقیق روش پیمایشی^۱ می‌باشد. این روش مبتنی بر مطالعه وسیع، حضور در صحنه است. در این پژوهش از طریق پرس و جو و مراجعه به پاسخگوی مورد نظر، موضوع پژوهش (متغیر وابسته) یعنی نگرش به آینده شغلی در آنان (دانشجویان) مورد سنجش قرار می‌گیرد.

پیمایش عبارت از جمع‌آوری اطلاعات است که با طرح و نقشه و به‌عنوان راهنمای عملی توصیف یا پیش‌بینی و یا به منظور تجزیه و تحلیل روابط بین برخی

متغیرها صورت می‌پذیرد. پیمایش معمولاً در مقیاس وسیع انجام می‌شود، و نقطه مقابل تجربیات آزمایشگاهی است که هدف آن تمرکز بیشتر در مقیاس کوچکتر است. اطلاعات مورد نیاز پیمایش از طریق پرسشنامه، مصاحبه، فنون فراقحسی و روشهای مناسب دیگر فراهم می‌آید (۲/ ص ۳۲-۹).
پیمایش مورد نظر در این پژوهش از دو نوع توصیفی و تحلیلی می‌باشد.

جامعه آماری

جامعه آماری مورد نظر در این پژوهش شامل همه دانشجویان دانشگاه مازندران در رشته‌های مختلف تحصیلی، مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد و در دانشکده‌های علوم انسانی، علوم پایه، فنی و مهندسی. منابع طبیعی و کشاورزی به تعداد ۷۲۹۶ نفر است.

حجم نمونه

به منظور تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده است: (۶/ص ۳۸۳-۳۷۱).

$t=2$ توزیع نرمال t با درصد احتمال بیش از ۹۵ درصد.

$P=0.05$ وجود صفت در نمونه آماری.

$q=0.05$ عدم وجود صفت در نمونه آماری.

$d=0.05$ درجه اطمینان در سطح احتمال بیش از ۹۵ درصد.

$N=7296$ حجم جامعه آماری: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

$$n = \frac{\frac{t^2 pq}{d^2}}{1 + \frac{1}{N} \left(\frac{t^2 pq}{d^2} - 1 \right)} \Rightarrow n = \frac{\frac{4 \times 0.5 \times 0.5}{0.0025}}{1 + \frac{1}{7296} \left(\frac{4 \times 0.5 \times 0.5}{0.0025} - 1 \right)} \approx 380$$

لذا حجم نمونه در این پژوهش به تعداد ۳۸۰ نفر از دانشجویان می‌باشد.

روش نمونه‌گیری

روش نمونه‌گیری به کار گرفته شده در این پژوهش، نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی شده است. طبقاتی که مورد نظر بوده‌اند، تفکیک از نظر جنسیت، رشته‌های تحصیلی و مقاطع تحصیلی بوده است.

روش جمع‌آوری اطلاعات

روش جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات در مورد متغیرهای مستقل و وابسته در این پژوهش از طریق پرسشنامه استاندارد شده بوده است.

تکنیکهای آماری تحقیق

در جهت توصیف و تحلیل داده‌ها از روشهای آماری مناسب با توجه به سطح سنجش متغیرها استفاده شده است، از جمله: توزیع فراوانی، درصد در جداول یک و دو بعدی. نمودار هیستوگرام، آماره χ^2 گرامر، Tav کندال، ضریب همبستگی اسپیرمن، آزمون معنی‌داری رو و تحلیل رگرسیون چندمتغیره.

در جهت توصیف متغیر وابسته تحقیق و برخی از متغیرهای مستقل از نظر شکلی از مقیاس لیکرت طیف پنج درجه‌ای استفاده شده است.

سطح مشاهده

سطح مشاهده در این پژوهش فرد دانشجو است. با مشاهده و مراجعه به پاسخگوی دانشجو داده‌ها و اطلاعات کسب می‌شود.

واحد تحلیل

واحد تحلیل در این پژوهش با توجه به متغیر وابسته تحقیق نگرش دانشجویان به آینده شغلی خود، فرد دانشجو در دانشگاه مازندران است.

سطح تحلیل

سطح تحلیل در این پژوهش با توجه به متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق، در سطح خود می‌باشد.

متغیر وابسته تحقیق: نگرش به آینده شغلی

تعریف: نگرش به آینده شغلی عبارت است از وجهه نظر، طرز تلقی و چگونگی نظام باورهای اعتقادی، احساسات و تمایلات و آمادگی رفتاری و تواناییهای فرد از جنبه رویکرد مثبت، منفی یا بی‌تفاوت به چگونگی وضعیت شغلی در آینده.

آزمون فرضیات، نتیجه گیری

آزمون فرضیه ۱- بین انتظارات شغلی دانشجویان و نگرش آنان به آینده شغلی خود رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۱- بررسی رابطه بین انتظارات شغلی دانشجویان

با نحوه نگرششان به آینده شغلی خود بر اساس ضریب **Tau-b** کندال

انتظارات شغلی	by	نگرش به آینده شغلی		
Statisic	Value	ASE ₁	Val/ASE0	Significance
Kendalls Tau-b	-۲۴۲۷۵	./۴۹۳۴	۴/۶۷۷۷۸	

Number of Missing obserations:0

ضریب **Tau-b** کندال برابر $۰/۲۴$ - می باشد. میزان خطای استاندارد برابر $ASE_1 = ۰/۰۴$ می باشد. مقدار **Val/ASE0** که از تقسیم ضریب رابطه بر خطای استاندارد حاصل می شود و سطح معنی داری رابطه را نشان می دهد برابر با $۴/۶۷$ می باشد. چون این مقدار بیش از مقدار $۱/۹۶$ است. لذا می توان با ضریب اطمینان بیش از ۹۵ درصد عنوان کرد که رابطه معناداری بین انتظارات شغلی دانشجویان و نحوه نگرششان به آینده شغلی خود وجود دارد.

جدول ۲- بررسی رابطه بین انتظارات شغلی دانشجویان

با نحوه نگرششان به آینده شغلی خود بر اساس ضریب رو اسپیرمن

SPERMAN CORRELATION COEFFICIENTS	
نگرش به آینده شغلی	-/۲۵۵۷
	N(۳۸۰)
	Sig./۰۰۰
انتظارات شغلی	
(Coefficient/(Cases) / 2 -tailed Significance)	

ضریب همبستگی اسپیرمن بین انتظارات شغلی دانشجویان و نگرش آنان به آینده شغلی خود برابر ۰/۲۵ می‌باشد. این رابطه در برگیرنده این مفهوم است که هر چه قدر انتظارات شغلی دانشجویان افزایش پیدا کند، نحوه نگرش دانشجویان به آینده شغلی از حالت مثبت به منفی گرایش پیدا می‌کند، البته با میزان همبستگی ۰/۲۵- از لحاظ سطح معنی‌داری با ضریب بیش از ۹۹ درصد اطمینان، نوع رابطه معنی‌دار است.

بر اساس ضریب Tau-b کندال و ضریب رو اسپیرمن و آزمون معناداری Tau و آزمون معناداری رو فرضیه ۱ مورد تأیید قرار می‌گیرد.
آزمون فرضیه ۲- بین پیشرفت تحصیلی دانشجویان و نگرش آنان به آینده شغلی خود رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۳- توزیع فراوانی دانشجویان بر حسب معدل و نگرش به آینده شغلی

معدل	نگرش به آینده شغلی	مثبت	بی‌نظر	منفی	کاملاً منفی	جمع درصد
۱۰ - ۱۳	۱	۳۳	۲۱	۲	۵۷	۱۵۱
۱۳/۲۵ - ۱۵	۳	۷۰	۶۸	۸	۱۴۹	۳۹/۴
۱۵/۲۵ - ۱۶/۷۵	۴	۶۰	۵۶	۷	۱۲۷	۳۳/۶
۱۷ - ۲۰	۲	۲۳	۱۹	۱	۴۵	۱۱/۹
جمع ستونی درصد	۱۰	۱۸۶	۱۶۴	۱۸	۳۷۸	۱۰۰
	۲/۶	۴۹/۲	۴۳/۲	۴/۸		

از جمع ۵۷ نفری که معدلشان بین ۱۰-۱۳ بوده، ۱ نفر دارای نگرش مثبت به آینده شغلی، ۳۳ نفر بی‌نظر، ۲۱ نفر دارای نگرش منفی و ۲ نفر دارای نگرش کاملاً منفی به آینده شغلی خود هستند. از بین ۱۴۹ نفری که معدلشان بین ۱۵-۱۳/۲۵ بوده، ۳ نفر دارای نگرش مثبت، ۷۰ نفر بی‌نظر، ۶۸ نفر دارای نگرش منفی و ۸ نفر دارای نگرش کاملاً منفی به آینده شغلی خود هستند. از مجموع ۱۲۷ نفری که معدلشان بین

۱۶۷۷۵-۱۵/۵ بوده. ۴ نفر دارای نگرش مثبت، ۶۰ نفر بی نظر، ۵۶ نفر دارای نگرش منفی و ۷ نفر دارای نگرش کاملاً منفی به آینده شغلی خود هستند. از جمع ۴۵ نفری که معدلشان بین ۲۰-۱۷ بوده، ۲ نفر دارای نگرش مثبت، ۲۳ نفر بی نظر، ۱۹ نفر دارای نگرش منفی و ۱ نفر دارای نگرش کاملاً منفی به آینده شغلی خود هستند. بیشترین نگرش منفی به آینده شغلی در بین معدل‌های ۱۵-۱۳/۲۵ و ۱۶۷۷۵-۱۵/۲۵ قرار دارند.

جدول ۴ - بررسی رابطه بین پیشرفت تحصیلی (معدل) و نگرش به آینده شغلی دانشجویان بر اساس ضریب τ -c کندال

نگرش به آینده شغلی	By	معدل	۳۸۰	
	Colum	۱	۱۰۰/۰	
	Total	۰/۳	Val/ASEO	Approximate
Statistic	Value	ASE1	۰/۱۱۹۶۳	Significance
Kendalls Tau-c	./۲۵۲۴	./۴۰۷۴		
Number of Missing observations: 0				

ضریب τ -c کندال برابر ۰/۰۲ می‌باشد که بسیار ضعیف است خطای استاندارد برابر $ASE1=0/04$ می‌باشد. مقدار Val/ASEO که سطح آن معنی دار بودن رابطه را معین می‌کند برابر ۰/۶۱ می‌باشد که چون از مقدار ۱/۹۶ کمتر است. لذا نوع رابطه معنی دار نیست.

جدول ۵ - بررسی رابطه بین پیشرفت تحصیلی (معدل) و نگرش به آینده شغلی بر اساس ضریب رو اسپیرمن

SPEARMAN CORRELATION COEFFICIENTS	
معدل	
./۳۱۷	
N(۳۸۰)	
Sig /۵۳۸	
نگرش به آینده شغلی	
(Coefficient)/(Cases)/ 2 - tailed Significance)	

ضریب همبستگی اسپیرمن بین معدل و نگرش به آینده شغلی دانشجویان برابر ۰/۰۳ بوده که بسیار ضعیف است. احتمال خطا نیز بیش از ۰۵۳٪ می‌باشد که بیش از ضریب اطمینان بالای ۹۵ درصد می‌باشد و لذا نوع رابطه معنادار نیست.

بر اساس ضرایب Tau-c کندال و ضریب رو اسپیرمن که بسیار ضعیف بوده و نتایج آزمون معناداری Tau و آزمون معناداری رو هیچ رابطه معناداری بین این دو متغیر نیست، لذا نتایج نشان می‌دهد که نحوه نگرش به آینده شغلی در بین همه معدل‌های کسب شده تقریباً یکسان است. به صورتی که اکثریت قابل توجهی از افراد با معدل‌های متفاوت دارای نگرش منفی به آینده شغلی خود هستند پس فرضیه ۲ تأیید نمی‌شود. **آزمون فرضیه ۳** - بین میزان تحصیلات و مقاطع تحصیلی دانشجویان و نگرش آنان به آینده شغلی خود رابطه معناداری وجود دارد.

برای متغیر میزان تحصیلات دو شاخص و مؤلفه مورد نظر قرار گرفت: ۱- مقاطع تحصیلی کارشناسی و کارشناسی ارشد، ۲- ترم‌های تحصیلی دانشجویان. البته از نظر محقق شاخص مقاطع تحصیلی، مؤلفه اصلی و عمده می‌باشد.

جدول ۶- بررسی رابطه بین مقاطع تحصیلی دانشجویان

و نحوه نگرشان به آینده شغلی بر اساس ضریب Tau-c کندال

Approximate	نگرش به آینده شغلی		By	مقاطع تحصیلی
	Val/ASEO	ASE1		
Significance	Value	Value	Value	Value
Kendalls Tau-c	۴/۸۹۰۳۱	۰/۳۱۷۹	-/۱۵۵۴۶	
Number of Missing obserations:0				

مقدار ضریب Tau-c کندال برابر ۰/۱۵- می‌باشد. میزان خطای استاندارد برابر $ASE1=0/031$ است. مقدار Val/ASEO برابر ۴/۸۹ می‌باشد که چون بیش از مقدار ۱/۹۶ است با ضریب اطمینان بیش از ۹۵ درصد می‌توان گفت تفاوت معناداری بین این دو متغیر وجود دارد، و این دو متغیر به صورت معنی‌داری با هم رابطه دارند، لذا آزمون معناداری Tav، معنی‌دار بودن رابطه را تأیید می‌کند.

جدول ۷ - بررسی رابطه بین مقاطع تحصیلی دانشجویان و نحوه نگرششان به آینده شغلی خود بر اساس ضریب رو اسپیرمن

SPEARMAN CORRELATION COEFFICIENTS	
نگرش به آینده شغلی	
-۰/۲۸۸۰	
N(۳۸۰)	
Sig ۰/۰۰۰	
مقاطع تحصیلی	
(Coefficient/(Cases)/ 2 - tailed Significance)	

مقدار ضریب همبستگی اسپیرمن برابر ۰/۲۸- می باشد. بر اساس آزمون معناداری رو با ضریب اطمینان بیش از ۹۹ درصد رابطه بین دو متغیر معنی دار است. به صورتی که بین دو متغیر همبستگی منفی برقرار است. البته همان طور که قبلاً گفته شد، داده ها نشان می دهد با وجود اینکه نحوه نگرش دانشجویان به آینده شغلی در دو مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد منفی است، ولی این میزان در دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد منفی تر است. **آزمون فرضیه ۴-** بین رشته تحصیلی دانشجویان و نگرش آنان به آینده شغلی خود رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۸ - بررسی رابطه بین رشته تحصیلی دانشجویان و نگرش آنان به آینده شغلی خود بر اساس ضریب V کرامرز

رشته تحصیلی	نگرش به آینده شغلی		Approximate Significance
	by Value	ASE1 Val/ASE0	
Phi	-۰/۴۰۷۳۷		۰/۰۰۰۰۰*1
CramersV	-۰/۲۳۵۴۰		
* 1 Pearson chi-square probability			۰/۰۰۰۰۰*1
Number of Missing obserations:0			

مقدار ضریب V کرامرز بیش از $0/23$ - می‌باشد، لذا بر اساس سطح معنی‌داری با ضریب اطمینان بیش از ۹۹ درصد نوع رابطه معنادار است. پس فرضیه ۴ مورد تأیید قرار می‌گیرد. بر اساس نتایج با توجه به اینکه نگرش دانشجویان در رشته‌های تحصیلی مختلف به طور عمده منفی است ولی به ترتیب در رشته‌های فنی و مهندسی، کشاورزی و منابع طبیعی و علوم پایه این نگرش منفی‌تر است.

آزمون فرضیه ۵ - بین پایگاه اقتصادی و اجتماعی دانشجویان و نگرش آنان به آینده شغلی خود رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۹ - توزیع فراوانی دانشجویان بر حسب پایگاه اقتصادی و اجتماعی و نگرش به آینده شغلی خود

جمع درصد	کاملاً منفی	منفی	بی‌نظر	مثبت	نگرش به آینده شغلی
					پایگاه اقتصادی
۲ ۰/۵		۲			خیلی پایین
۸۴ ۲۲/۱	۱	۲۴	۵۳	۶	پایین
۲۲۱ ۵۸/۲	۹	۱۰۲	۱۰۷	۳	متوسط
۶۴ ۱۶/۸	۷	۳۲	۲۳	۲	بالا
۹ ۲/۴	۱	۴	۴		خیلی بالا
۳۸۰ ۱۰۰	۱۸ ۴/۷	۱۶۴ ۴۳/۲	۱۸۷ ۴۹/۲	۱۱ ۲/۹	جمع ستونی درصد

از مجموع ۲ نفری که پایگاه اقتصادی و اجتماعی‌شان در سطح خیلی پایین بوده، هر ۲ نفر نگرش منفی به آینده شغلی خود داشته‌اند. از مجموع ۸۴ نفری که پایگاه اقتصادی و اجتماعی‌شان در سطح پایین قرار داشته ۵۳ نفر بی‌نظر، ۲۴ نفر نگرش منفی و ۱ نفر نگرش کاملاً منفی داشته‌اند. از مجموع ۲۲۱ نفری که پایگاه اقتصادی و اجتماعی‌شان در سطح متوسط بوده، ۳ نفر دارای نگرش مثبت، ۱۰۷ نفر بی‌نظر، ۱۰۲

نفر نگرش منفی و ۹ نفر نگرش کاملاً منفی به آینده شغلی خود داشته‌اند. از مجموع ۶۴ نفری که پایگاه اقتصادی و اجتماعی‌شان در سطح بالا بوده، ۲ نفر نگرش مثبت، ۲۳ نفر بی‌نظر، ۳۲ نفر نگرش منفی و ۷ نفر نگرش کاملاً منفی داشته‌اند. از مجموع ۹ نفری که پایگاه اقتصادی و اجتماعی‌شان در سطح خیلی بالا بوده، ۴ نفر نگرش منفی و ۱ نفر نگرش کاملاً منفی داشته‌اند. بیشترین نگرش منفی به آینده شغلی خود را دانشجویانی داشته‌اند که در سطح متوسط پایگاه اقتصادی و اجتماعی قرار داشته‌اند.

جدول ۱۰ - بررسی رابطه بین پایگاه اقتصادی و اجتماعی و نگرش به آینده شغلی بر اساس ضریب **Tau-b** کندال

رشته تحصیلی	By		نگرش به آینده شغلی		Approximate Significance
	Statistic	Value	ASE1	Val/ASEO	
Kendalls Tau-b		۰/۱۹۴۲۳-	۰/۴۶۷۳	۴/۰۹۰۸۶	
Number of Missing obserations: 0					

مقدار ضریب **Tau-b** کندال برابر ۰/۱۹- می‌باشد. مقدار خطای استاندارد برابر $ASE1 = 0/04$ است. مقدار ضریب **Val/ASEO** برابر ۴/۰۹ می‌باشد، که بیشتر از مقدار ۱/۹۶ است. لذا بر اساس آزمون معناداری تاو **Tau** نوع رابطه معنی‌دار است. نوع رابطه معنی‌دار با ضریب اطمینان بیش از ۹۵ درصد می‌باشد.

جدول ۱۱ - بررسی رابطه بین پایگاه اقتصادی و اجتماعی و نحوه نگرش به آینده شغلی بر اساس ضریب رو اسپیرمن

SPEARMAN CORRELATION COEFFICIENTS	
پایگاه اقتصادی و اجتماعی	
	-۰/۲۰۹۷
N(۳۸)	
Sig	۰/۰۰۰
نگرش به آینده شغلی	
(Coefficient/(Cases)/ 2 - tailed Significance)	

مقدار ضریب همبستگی اسپیرمن بین پایگاه اقتصادی و اجتماعی و نگرش به آینده شغلی دانشجویان برابر $0/20$ - می‌باشد. بر اساس آزمون معناداری رو با ضریب اطمینان بیش از ۹۹ درصد نوع رابطه بین دو متغیر معنی‌دار می‌باشد. لذا بر اساس ضرایب Tau-b کندال و ضریب همبستگی رو اسپیرمن و آزمونهای معناداری مربوط به فرضیه ۵ مورد تأیید قرار می‌گیرد.

آزمون فرضیه ۶ - بین نگرش به سیاستهای توسعه اقتصادی و نگرش دانشجویان به آینده شغلی خود رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۱۲- توزیع فراوانی دانشجویان بر حسب نگرش به سیاستهای توسعه اقتصادی و نگرش به آینده شغلی خود

نگرش به آینده شغلی	مثبت	بی‌نظر	منفی	کاملاً منفی	جمع درصد
موافق	۵	۳۹	۱۱		۵۵ ۱۴/۵
بی‌نظر	۵	۱۱۴	۹۳		۲۱۲ ۵۵/۸
مخالف	۱	۳۴	۵۹	۱۶	۱۱۰ ۲۸/۹
کاملاً مخالف			۱	۲	۳ ۰/۸
جمع ستونی درصد	۱۱ ۲/۹	۱۸۷ ۴۹/۲	۱۶۴ ۴۳/۲	۱۸ ۴/۷	۳۸۰ ۱۰۰

از مجموع ۵۵ نفری که نگرش موافق به سیاستهای توسعه اقتصادی داشته‌اند، ۵ نفر دارای نگرش مثبت، ۳۹۵ نفر بی‌نظر و ۱۱ نفر نگرش منفی به آینده شغلی خود داشته‌اند. از مجموع ۲۱۲ نفری که نگرش بی‌نظر به سیاستهای توسعه اقتصادی داشته‌اند، ۵ نفر نگرش مثبت، ۱۱۴ نفر بی‌نظر و ۹۳ نفر نگرش منفی به آینده شغلی خود داشته‌اند. از مجموع ۱۱۰ نفری که نگرش مخالف به سیاستهای توسعه اقتصادی

داشته‌اند، ۱ نفر نگرش مثبت، ۳۴ نفر بی‌نظر، ۵۹ نفر نگرش منفی و ۱۶ نفر نگرش کاملاً منفی به آینده شغلی خود داشته‌اند. از مجموع ۳ نفری که نگرش کاملاً منفی به سیاست‌های توسعه اقتصادی داشته‌اند، ۱ نفر نگرش منفی و ۲ نفر نگرش کاملاً منفی به آینده شغلی خود داشته‌اند. نتایج و اطلاعات جدول حاکی از این است که هر چقدر نگرش به سیاست‌های توسعه اقتصادی به جهت منفی گرایش پیدا کرده، نگرش دانشجویان به آینده شغلی‌شان نیز منفی شده است.

جدول ۱۳- بررسی رابطه بین نگرش دانشجویان به سیاست‌های توسعه اقتصادی و نگرش آنان به آینده شغلی خود بر اساس ضریب Tau-b کندال

Approximate Significance	نگرش به آینده شغلی		By	نگرش به سیاست‌های توسعه اقتصادی
	Val/ASEO	ASE1		
	۰/۴۲۸۴	۰/۳۴۸۵۲		
	۷/۶۳۹۶۵			
				Kendalls Tau-b
				Statistic
				Value
				Number of Missing obserations:0

ضریب Tau-b کندال برابر ۰/۳۴ می‌باشد. این مقدار خطای استاندارد برابر ۰/۰۴ ASE1 است. مقدار ضریب Val/ASEO برابر ۷/۶۳ بیش از ضریب ۱/۹۶ می‌باشد. لذا بر اساس آزمون معناداری تاو Tau ضریب اطمینان بیش از ۹۵ درصد نوع رابطه بین دو متغیر معنی‌دار است.

جدول ۱۴- بررسی رابطه بین نگرش دانشجویان به سیاست‌های توسعه اقتصادی و نگرش آنان به آینده شغلی خود بر اساس ضریب رو اسپیرمن

SPEARMAN CORRELATION COEFFICIENTS	
پایگاه اقتصادی و اجتماعی	
۰/۳۷۱۳	
N(۳۸۰)	
Sig ۰/۰۰۰	
نگرش به آینده شغلی	
(Coefficient)/(Cases)/ 2 - tailed Significance)	

مقدار ضریب همبستگی رو اسپیرمن برابر $0/37$ می‌باشد. لذا بر اساس آزمون معناداری رو با ضریب اطمینان بیش از ۹۹ درصد نوع رابطه بین دو متغیر معنی‌دار است.

لذا بر اساس ضرایب Tau-b کندال و ضریب همبستگی رو اسپیرمن و آزمون معنی‌داری Tau و آزمون معنی‌داری رو نوع رابطه بین دو متغیر معنی‌دار بوده و فرضیه ۶ مورد تأیید قرار می‌گیرد. بدین صورت که با منفی‌تر شدن نگرش به سیاست‌های توسعه اقتصادی، نگرش دانشجویان به آینده شغلی خود نیز در جهت منفی گرایش پیدا کرده است.

آزمون فرضیه ۷- بین نگرش به بازار عرضه و تقاضای نیروی انسانی و نگرش دانشجویان به آینده شغلی خود رابطه معناداری وجود دارد.

نگرش ۳۰۰ نفر از دانشجویان به بازار عرضه و تقاضای نیروی انسانی بی‌نظر بوده که ۱۱ نفر از آنها دارای نگرش مثبت، ۱۶۳ نفر بی‌نظر، ۱۲۱ نفر نگرش منفی و ۵ نفر دارای نگرش کاملاً منفی به آینده شغلی خود بوده‌اند. از مجموع ۸۰ نفری که نگرششان به بازار عرضه و تقاضای نیروی انسانی منفی بوده، ۲۴ نفر بی‌نظر، ۴۳ نفر نگرش منفی و ۱۳ نفر دارای نگرش کاملاً منفی بوده‌اند. نتایج حاکی از این است که با منفی شدن نگرش به بازار عرضه و تقاضای نیروی انسانی نگرش دانشجویان به آینده شغلی‌شان نیز در جهت منفی گرایش پیدا کرده است.

جدول ۱۵ - توزیع فراوانی دانشجویان بر حسب نگرش به بازار عرضه

و تقاضای نیروی انسانی و نگرش به آینده شغلی

جمع درصد	کاملاً منفی	منفی	بی‌نظر	مثبت	نگرش به آینده شغلی
					نگرش به بازار عرضه و تقاضای نیروی انسانی
۳۰۰ ۷۸/۹	۵	۱۲۱	۱۶۳	۱۱	بی‌نظر
۸۰ ۲۱/۱	۱۳	۴۳	۲۴		مخالف
۳۸۰ ۱۰۰	۱۸	۱۶۴	۱۸۷	۱۱	جمع ستونی
	۴/۷	۴۳/۲	۴۹/۲	۲/۹	درصد

جدول ۱۶ - بررسی رابطه بین نگرش به بازار عرضه و تقاضای نیروی انسانی و نگرش دانشجویان به آینده شغلی خود بر اساس ضریب Kendall Tau-b کندال

نگرش به سیاستهای توسعه اقتصادی	By	نگرش به آینده شغلی		Approximate
Statisic	Value	ASE1	Val/ASE0	Significance
Kendalls Tau-b	۰/۲۶۵۷۹	۰/۴۷۲۹	۵/۲۱۰۷۱	

Number of Missing obserations:0

ضریب Kendall Tau-b کندال برابر ۰/۲۶ می باشد. مقدار خطای استاندارد برابر $ASE1=0/40$ است. مقدار ضریب Val/ASE0 بیش از ۵/۲۱ بوده که بیشتر از ضریب ۱/۹۶ می باشد. لذا بر اساس آزمون معنی داری Tau، با ضریب اطمینان بیش از ۹۵ درصد رابطه بین دو متغیر معنی دار است.

جدول ۱۷ - بررسی رابطه بین نگرش به بازار عرضه و تقاضای نیروی انسانی و نگرش دانشجویان به آینده شغلی خود بر اساس ضریب همبستگی رو اسپیرمن

SPEARMAN CORRELATION COEFFICIENTS	
نگرش به بازار عرضه و تقاضای نیروی انسانی	۰/۲۷۴۴
N(۳۸۰)	
Sig .000	
نگرش به آینده شغلی	
(Coefficient/(Cases)/ 2 - tailed Significance)	

مقدار ضریب همبستگی رو اسپیرمن بیش از ۰/۲۷ می باشد. بر اساس آزمون معنی داری رو با ضریب اطمینان بیش از ۹۹ درصد، نوع رابطه بین دو متغیر معنی دار است. لذا بر اساس ضرایب Kendall Tau-b کندال و ضریب رو اسپیرمن و آزمون معنی داری Tau و آزمون معناداری رو فرضیه ۷ مورد تأیید قرار می گیرد، به صورتی که با منفی تر شدن نگرش به بازار عرضه و تقاضای نیروی انسانی، نحوه نگرش به آینده شغلی نیز با شدت بیشتری در جهت منفی قرار گرفته است.

تحلیل رگرسیون چندمتغیره

جدول ۱۸ - رگرسیون چندمتغیره بین متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق به روش Enter

**** MULTIPLE REGRESSION ****	
Listwise Deletion of Missing Data	
Equation Number 1 Dependent Variable..	متغیر وابسته: نگرش به آینده شغلی

Block Number 1 .Method: Enter

متغیرهای مستقل: ۱- مقاطع تحصیلی ۲- پیشرفت تحصیلی ۳- پایگاه اقتصادی و اجتماعی ۴- انتظارات شغلی ۵- نگرش به سیاستهای توسعه اقتصادی ۶- نگرش به بازار عرضه و تقاضای نیروی انسانی ۷- رشته علوم انسانی ۸- رشته علوم پایه ۹- رشته فنی و مهندسی ۱۰- رشته کشاورزی و منابع طبیعی

Multiple R	۰/۵۴۵۴۵
R Square	۰/۲۹۷۵۲
Adjusted R Square	۰/۲۷۸۴۸
Standard Error	۰/۵۳۹۶۹

Analysis of Variance			
	DF	Sum of Squares	Mean Square
Regression	۱۰	۴۵/۵۱۹۴۰	۴/۵۵۱۹۴
Residual	۳۶۹	۱۰۷/۴۷۷۹۷	/۲۹۱۲۷۰
F= ۱۵/۶۲۸۰۰		Signif F= ۰/۰۰۰	

در این تحلیل رگرسیونی چند متغیره از روش Enter استفاده شده است. ضریب همبستگی چندگانه Multiple R به میزان ۰/۵۴، بدین معناست که متغیرهای مستقل

به طور همزمان ۰/۵۴ با نگرش به آینده شغلی همبستگی دارند. ضریب تعیین R Square به میزان ۰/۲۹ بدین معناست که ۲۹ درصد از تغییرات نگرش به آینده شغلی به کمک ۱۰ متغیر مستقل موجود در این تحلیل توضیح داده می شود، لذا ۷۱ درصد باقیمانده را متغیرهای دیگری توضیح می دهند که خارج از این بررسی قرار دارند.

Variables in the Equation

Sig T	T	Beta	SE B	B	متغیرهای مستقل
۰/۰۰۶۵	۲/۷۳۹	۰/۱۴۸۳۱	۰/۱۲۶۶۷۱	۰/۳۴۶۹۰۲	مقاطع تحصیلی
۰/۴۵۲۸	۰/۷۵۲	۰/۰۳۳۲۱۰	۰/۰۱۴۹۹۷	۰/۰۱۱۲۷۲	پیشرفت تحصیلی
۰/۰۸۹۹		۰/۰۷۷۶۷۰	۰/۰۷۷۶۷۰	۰/۰۶۹۳۵۱	پایگاه اقتصادی و اجتماعی
۰/۰۲۵۳	۲/۲۴۵	۰/۱۱۰۸۰۳	۰/۶۱۷۳۲	۰/۱۳۸۶۰۴	انتظارات شغلی
۰/۰۰۰۶	۳/۴۸۵	۱/۱۸۱۸۰۳	۰/۰۴۹۸۹۵	۰/۱۷۳۹۰۶	نگرش به سیاستهای توسعه اقتصادی
۰/۰۰۰۱	۳/۹۰۳	۰/۱۷۸۰۴۷	۰/۷۱۰۰۶	۰/۲۷۷۱۱۷	نگرش به بازار عرضه و تقاضای نیروی انسانی
۰/۶۸۶۹	-/۴۰۳	-/۰۸۲۱۴۶	۰/۲۹۸۳۹۸	۰/۱۲۰۳۷۶	رشته علوم انسانی
۱/۹۳۳۹	-/۰۸۳	-/۰۱۶۳۸۰	۰/۳۰۰۴۳۵	۰/۰۲۴۹۴۲	رشته علوم پایه
۰/۴۳۱۶	۱/۸۷	۰/۱۷۶۱۹۹	۰/۳۱۷۵۸۳	۰/۲۵۰۰۲۱	رشته فنی و مهندسی
۰/۹۶۶۸	-/۰۴۲	-/۰۸۹۸۸	۰/۳۱۱۵۶۶	-/۰۱۲۹۹۳	رشته کشاورزی و منابع طبیعی
۰/۱۰۶۷	۱/۶۱۷		۰/۴۴۰۰۷۵	۰/۷۱۱۶۰۶	عرض از مبدأ

همچنین سطح معنی‌داری متغیرهای مستقل نیز از نظر آماری قابل قبول است، بدین صورت که F محاسبه شده $F=15/62$ در سطح $\text{Signif } F=0.000$ معنی‌دار می‌باشد. معادله رگرسیون استاندارد نشده بدین شرح است:

(پیشرفت تحصیلی) $-0/01$ - (مقاطع تحصیلی) $-0/34$ - (عرض مبدأ) $0/71$ = نگرش به آینده شغلی
 (نگرش به سیاستهای توسعه اقتصادی) $-0/17$ - (انتظارات شغلی) $-0/13$ - (بایگاه اقتصادی و اجتماعی) $+0/06$
 (رشته علوم پایه) $-0/02$ - (رشته علوم انسانی) $-0/12$ - (نگرش به بازار عرضه و تقاضای نیروی انسانی) $-0/27$
 (رشته کشاورزی و منابع طبیعی) $-0/01$ - (رشته فنی و مهندسی) $-0/25$

توصیف معادله فوق چنین است: بدون در نظر گرفتن تأثیر متغیرهای مستقل مقدار نگرش به آینده شغلی برابر با $0/71$ می‌باشد. به ازای یک واحد افزایش در هر یک از متغیرهای مستقل به مقدار ضرایب مثبت یا منفی آنها به مقدار نگرش به آینده شغلی اضافه یا کاسته خواهد شد.

معادله رگرسیون استاندارد شده در این تحلیل بدین شرح است: در اینجا از وزنهای بتا (Beta) استفاده می‌شود.

(بایگاه اقتصادی و اجتماعی) $-0/07$ - (پیشرفت تحصیلی) $-0/03$ - (مقاطع تحصیلی) $0/14$ = نگرش به آینده شغلی
 (نگرش به بازار عرضه و تقاضای نیروی انسانی) $-0/17$ - (نگرش به سیاستهای توسعه اقتصادی) $-0/18$ - (انتظارات شغلی) $-0/11$
 (رشته کشاورزی و منابع طبیعی) $-0/08$ - (رشته فنی و مهندسی) $-0/17$ - (رشته علوم پایه) $-0/01$ - (رشته علوم انسانی) $-0/08$

توصیف معادله فوق چنین است: به ازای یک واحد افزایش در هر یک از متغیرهای مستقل تحقیق با توجه به مثبت یا منفی بودن ضریب Beta، مقدار نگرش به آینده شغلی اضافه یا کاسته خواهد شد.

با توجه به ضریب T و سطح معنی‌داری (Sig T) با ضریب اطمینان بیش از ۹۵ درصد متغیرهای مقاطع تحصیلی، نگرش به سیاستهای توسعه اقتصادی، نگرش به بازار عرضه و تقاضای نیروی انسانی و انتظارات شغلی در معادله رگرسیونی معنی‌دار و بقیه متغیرها با این سطح احتمال خطا معنی‌دار نیستند.

نتیجه گیری

بر اساس نتایج حاصله از آزمون فرضیات تحقیق در نتیجه گیری نهایی باید اذعان کرد با توجه به اینکه این تحقیق در سطح خود انجام شده و مبنای نظری متغیرهای مورد مطالعه به طور عمده در حوزه روان‌شناسی اجتماعی طرح گردیده‌اند، لذا امکان ارائه یک تبیین نظری جامع (جامعه‌شناختی) نسبت به موضوع مورد مطالعه میسر نشده است. ضریب تعیین $R^2 = 0/29$ در تحلیل رگرسیون چند متغیره مؤید این مطلب است. با وجود این می‌توان گفت هم عوامل بیرونی و عینی اقتصادی و اجتماعی و هم عوامل درونی و روان‌شناختی و شخصیتی بر چرایی و چگونگی نگرش دانشجویان بر آینده شغلی خود مؤثر بوده‌اند. از جمله مهمترین این عوامل می‌توان به تأثیر نگرش دانشجویان به سیاستهای توسعه اقتصادی و نگرش به بازار عرضه و تقاضای نیروی انسانی از بُعد بیرونی و عینی جامعه و انتظارات شغلی دانشجویان به عنوان یک متغیر درونی و روان‌شناختی - اجتماعی اشاره کرد. لذا تغییرات اصلاحی بر هر یک از این متغیرها در اصلاح و تغییر نحوه نگرش دانشجویان به آینده شغلی خود که در این تحقیق به طور عمده منفی به دست آمده مؤثر است.

محدودیت‌های پژوهش

- ۱- از موارد عمده محدودیت‌های پژوهش کمبود منابع نظری در حوزه اصلی نگرش به آینده شغلی و همین طور تحقیقات اندک تجربی که به طور خاص و با جنبه تحلیلی و مبتنی بر فرضیات در این زمینه انجام شده باشد، می‌باشد.
- ۲- عدم همکاری بعضی از سازمانها و دوابری که بعضی از ترتیبات مقدماتی شروع تحقیق به آن وابسته بود یکی دیگر از محدودیت‌های تحقیق بوده است. امید است روزی فرا رسد که فرهنگ تحقیق و پژوهش در کشور نهادینه و نظام‌مند شود.
- ۳- با توجه به حجم بالای نمونه تحقیق، انجام پرسشگری تحقیق در قالب روش علمی بسیار وقت گیر و پر هزینه بوده است.
- ۴- محدودیت عمده پژوهش، کمبود اعتبار پژوهشی در نظر گرفته شده، که مبتنی بر واقعیت انجام یک تحقیق جامع علمی نبوده به صورتی که با تمام صرفه‌جویی‌های لازم

هزینه‌های تحقیق افزایش یافته است. امید است مسئولان پژوهشی در زمینه افزایش و تأمین اعتبار و بودجه مناسب اقدام لازم را اعمال نمایند.

۵- مهمترین محدودیت قابل طرح، عدم امکان کنترل متغیرهای مداخله‌گری است که در حوزه‌های مختلف شخصیتی، روان‌شناختی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و... با همبستگی. همپوشی و هم‌تغییری با متغیرهای مستقل تحقیق، نحوه و وزن تأثیرگذاری متغیرهای مستقل را کاهش، افزایش و یا خنثی کرده‌اند.

پیشنهادها

۱- لازم است سؤال این پژوهش در دیگر جوامع آماری (دانشجویان - جوانان) به صورت موردی، منطقه‌ای یا ملی مورد بررسی قرار گیرد تا ضمن سنجش اعتبار نتایج پژوهش امکان ارائه نتایج جامع‌تری میسر شود.

۲- باید تلاش شود متغیرهای عمده دیگری در سطح فردی (روان‌شناختی - شخصیتی)، سیاسی، فرهنگی و متغیرهای دیگر اقتصادی و اجتماعی که در این پژوهش مورد نظر قرار نگرفته شناسایی شده و مورد بررسی قرار گیرد.

۳- باید تلاش شود تا ضمن تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای، تحقیقات بنیادی در مورد جنبه‌های نظری نگرش به آینده شغلی برای غنای هر چه بیشتر آن انجام شود.

منابع

- ۱- آناستازی، ا. *آزمونهای روانی*، ترجمه محمدتقی براهنی، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۶۱.
- ۲- اوپنهایم، ا.ان. *طرح پرسشنامه و سنجش نگرشها*، ترجمه مرضیه کریم‌نیا، چاپ اول، انتشارات آستان قدس رضوی، مشهد ۱۳۶۹.
- ۳- بالی تیرکده، محمدولی. «بررسی عوامل مؤثر در هدایت تحصیلی - شغلی دانش‌آموزان نظام جدید آموزش متوسطه برای انتخاب رشته تحصیلی و شغل آینده خویش در شهرستان نوشهر»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی درسی دانشگاه علامه طباطبایی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، ۷۵ - ۱۳۷۴.

- ۴- بهروان، حسین و احمد حامد مقدم. «بررسی وضعیت اجتماعی و اقتصادی و گرایش شغلی دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد». *مجله دانشگاه فردوسی*، شماره ۶۶.
- ۵- خالقی سروش، فریبا. «بررسی سیستماتیک نظام امنیت شغلی کارکنان وزارت فرهنگ و آموزش عالی»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد مدیریت دولتی، دانشگاه تهران، ۷۷ - ۱۳۷۶.
- ۶- رفیع‌پور، فرامرز. *کنندگاوها و پنداشته‌ها*، چاپ اول، شرکت سهامی انتشار، تهران، ۱۳۷۰.
- ۷- شرایترز، بروس. *بررسی و برنامه‌ریزی شغلی و تحصیلی*، ترجمه طیبه زندی‌پور، انتشارات رشد، تهران ۱۳۷۱.
- ۸- صدر، سید شهاب‌الدین. «بررسی نگرش دانشجویان سال آخر پزشکی نسبت به آینده شغلی خود در سال ۱۳۷۶»، *مجله علمی نظام پزشکی*، دوره شانزدهم، شماره ۳، سال ۱۳۷۷.
- ۹- طالبان، محمدرضا. «تحلیلی اجتماعی از عوامل خشنودی شغلی کارکنان آموزش و ...»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ۱۳۷۴.
- ۱۰- فیروزکوهی، طیبه و فرحناز صبحی. «تحلیل دیدگاه دانشجویان رشته‌های مختلف در مورد آینده شغلی آنان»، سازمان برنامه و بودجه، ۱۳۷۵.
- ۱۱- قنبری، ابوتراب و دیگران. «بررسی دیدگاه دانشجویان رشته دکتری پزشکی گیلان پیرامون آینده شغلی خود»، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، ۱۳۷۵.
- ۱۲- کاملی، حسین و متولی. «بررسی نگرش دانشجویان داروسازی در رابطه با آینده شغلی در سال ۱۳۷۷»، همایش پزشکی و موازین شرع، دانشگاه علوم پزشکی اهواز، *مجموعه مقالات همایش*، ۱۳۷۸.
- ۱۳- کورمن، ابراهام. ک. *روانشناسی صنعتی و سازمانی*، ترجمه حسین شکرکن، انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، چاپ اول، تهران، ۱۳۷۰.
- ۱۴- یارویی، رضا. «بررسی و مقایسه نگرش دانشجویان مراکز تربیت معلم نسبت به رشته‌های مختلف تحصیلی و آینده شغلی خویش در استان کرمانشاه و شهر سنندج»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۷۳.

15- Hackmen, G.R. and Oldham, G.R. (1976). *Motivation through the Design of Work: Test of a Theory*.

16- Kalleberg, Arne. (1977). *Work Values and Job Rewards*, American Sociological Review, vol 42.

- 17- O'Reilly, C.a. and Chatman, J. (1986) *Organizational commitment and psychological attachment*, Journal of appurey psychology, vol 71.
- 18- Vandenberg, Robert, J. (1992) *Examining the causal order of job satisfactions and organizational commitment*, journal of management, vol 18.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی